

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Sayı : E-69602026-610-00121776677 - 122 184 872
Konu : Soru Önergesi (7/42326)

13. 05. 2026

7/42326
GK 131

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 01.04.2026 tarihli ve 43452547-120.07.04-E.1827601 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde yer alan, Balıkesir Milletvekili Sayın Turhan ÇÖMEZ tarafından verilen 7/42326 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.
Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Ömer BOLAT
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı (2 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 8868D868-10A5-4D04-9321-3464FF94D3D7

<https://www.turkiye.gov.tr/ticaret-bakanligi-ebys>

Adres: Dumlupınar Bulvarı, Eskişehir Yolu, 9.km, No:151,

Çankaya/ANKARA

Faks No: 03124491341

e-Posta: stratejisoruonergeleri@ticaret.gov.tr

İnternet Adresi: www.ticaret.gov.tr

KEP Adresi: stratejigelistirmebakanligi@gtb.hs01.kep.tr

Ayrıntılı bilgi için:

Fatih Mehmet ÖZCAN

Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni

Telefon No: 03124491334

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Balıkesir Milletvekili Sayın Turhan CÖMEZ'e Ait 7/42326 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

Bakanlığımız görev ve yetki alanına giren hususlar itibarıyla önergenize ilişkin cevaplarımıza aşağıda yer verilmiştir:

1-17) Düzenleme, 5201 sayılı "Harp Araç ve Gereçleri ile Silah, Mühimmat ve Patlayıcı Madde Üreten Sanayi Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Kanun" kapsamındaki harp araç ve gereçleri ile askeri mühimmatın Türkiye Gümrük Bölgesi üzerinden geçişinde uygulanacak usul ve esasları belirleyerek hukuki belirliliği sağlamayı hedeflemektedir. Temel amaç, uygulamada yaşanan tereddütleri gidermek, işlemleri standartlaştırmak ve daha hızlı sonuçlandırılmasını sağlamaktır.

Milli Savunma Bakanlığının mevzuatında askeri ürünlerin ithalat ve ihracat işlemleri düzenlenmekte olup, tüm askeri ürünlerin ithalat ve ihracat işlemleri tamamen Milli Savunma Bakanlığının kontrolleri ve iznine bağlıdır. Ayrıca askeri ürünlerin transit işlemlerine ilişkin bir hüküm bulunmaması nedeniyle Bakanlığımız ve Dışişleri Bakanlığınca söz konusu sevkiyatlarda bir izin mekanizması geliştirilmiştir. Bu kapsamda, 11068 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı hazırlanmıştır. Yani bu Karar ile aslında yeni bir uygulama başlatılmamış, başvuru mercii ve istenen belgeler netleştirilerek, işlemlerin hızlandırılması amaçlanmıştır. Dolayısıyla önceki uygulamalar ile yeni düzenleme arasında izin ve denetim mekanizmaları açısından bir fark bulunmamaktadır.

Yapılan düzenlemede, ilgili Kurumlarımız çıkış ülkesi ve alıcı ülke bazında gerekli değerlendirmeleri yapmakta ve bunu yaparken çıkış ülkesinden alınan ihracat izni ve alıcı ülke tarafından düzenlenen, nihai kullanıcıyı gösteren "Son Kullanıcı Belgesi" (End User Certificate) ile ithalat izni gibi belgeleri de göz önünde bulundurmaktadır. Ayrıca, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) Kararları ile silah ambargosu uygulanan ülkelere ve Gazze'de, Filistin'de soykırım yapan İsrail'e ülkemiz üzerinden harp silahı ve mühimmatı transitlerine asla izin verilmemekte olup, BMGK kararları kapsamındaki eşyalar için özel mevzuat hükümleri saklı tutularak uluslararası yükümlülükler korunmaktadır.

Düzenleme kapsamındaki sevkiyat başvuruları Dışişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı ve Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı'na görüş için gönderilmekte olup, sevkiyata izin verilebilmesi için söz konusu Kurumlar tarafından yapılan değerlendirmelerin tamamının olumlu olması şartı aranmaktadır. Bu Kurumların değerlendirmeleri, uluslararası yaptırımlar ve dış politika dengeleri üzerindeki etkilerine ilişkin analizleri içermektedir. Anılan Kurumların olumlu görüşü alınmadan söz konusu sevkiyatlara izin verilmemektedir.

Beyan edilen son kullanıcı bilgilerine göre ilgili Kurumlarca yapılan değerlendirmelerin sonucu Bakanlığımıza iletilmekte ve karayoluyla yapılan taşımalarda Türkiye sınırları içindeki güzergâh bilgileri ilgili Valiliklere bildirilerek emniyet ve yol güvenliği tedbirleri alınmaktadır. Diğer taşıma şekillerinde zaten eşya gümrük gözetiminden hiç çıkmadan gideceği ülkeye sevk edilmektedir.

Gümrük idareleri diğer tüm eşya türlerinde uyguladığı denetimleri transit ticarete konu olan askeri eşyaya da uygulamakta olup, tüm işlemler eşya gümrük bölgesi dışına çıkana kadar gümrük mevzuatında yer alan usul ve kriterlere göre yerine getirilmektedir.

Transit geçiş başvuruları taşıyıcı veya temsilcisi tarafından, transit ticaret başvuruları ise Türkiye'deki eşya sahibi, taşıyıcı firma ya da bunların temsilcisi tarafından yapılmakta olup, tüm başvurularda taşıyıcının gönderici ya da alıcı tarafından yetkilendirildiğine dair yetki belgesinin sunulması zorunludur. İlgili kurumlarımız başvuruları değerlendirirken bu bilgileri de göz önüne almaktadır.

Bununla birlikte, geçmiş nemde yaşanan bir olayda füze yakıtı yapımında da kullanılan patlayıcı madde sevkiyatı gümrük idaresince durdurularak ilgili kurumlarla yapılan değerlendirme süreci sonunda eşyanın Birleşmiş Milletler (BM) yaptırımlarına tabi olması nedeniyle adli kararla el konularak imha edilmiştir. Bir başka vakada, askeri olarak da kullanılması mümkün olan bir metal ve kimyasalın sevkiyatı gümrük idaresince durdurulmuş olup, BM yaptırımlarına tabi olduğu tespit edilen eşyalara el konularak kamu kurumlarına tahsis yoluyla tasfiyeye tabi tutulmuştur.

Düzenleme idari süreçlerin iyileştirilmesine yönelik olup, mali bir beklenti içermemektedir. Düzenlemenin uzun vadeli stratejik hedefi; askeri eşyaların ülkemiz üzerinden transit geçişinde hukuki belirliliği sağlamak, bürokratik gecikmeleri önlemek ve Türkiye'nin kontrol mekanizmalarını daha hızlı ve etkin bir şekilde işleterek ulusal ve uluslararası güvenliğin temini çabalarını artırmak suretiyle ticaretin en güvenli yapıldığı ülke olma hedefi yolunda ilerlemektir.